

Instytut Pamięci Narodowej

https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/188434_Janusz-Kurtyka-patronem-skweru-w-Tarnowie.html
17.03.2026, 19:18

Janusz Kurtyka patronem skweru w Tarnowie

17.07.2023

W południe 17 lipca 2023 r. odbyła się w Tarnowie uroczystość nadania jednemu z miejskich skwerów imienia Janusza Kurtyki – historyka, prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, tragicznie zmarłego w katastrofie smoleńskiej w 2010 r. Skwer im. Janusza Kurtyki znajduje się w parku na osiedlu Zielonym w Tarnowie, u zbiegu al. Jana Pawła II i ul. Długiej. Prof. Janusz Kurtyka związany był z tym miastem, interesował się regionem, jego rodzina pochodziła z pobliskiego Radłowa. Podczas uroczystości mówili o tym m.in. Zuzanna Kurtyka, wdowa po śp. Januszu Kurtyce, oraz zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma.

- Człowiek wybitny, człowiek wielu talentów, który mimo że odszedł od nas tak szybko, bo przecież nie miał nawet 50 lat, gdy zginął w katastrofie, zostawił po sobie znaczące piętno. Był znakomitym historykiem, mediewistą, ale niezwykle bliska była mu Polska, dlatego ograniczył zainteresowania badawcze Średniowieczem, by zostać dyrektorem Oddziału IPN w Krakowie, oddziału, który stał się najlepszą placówką IPN. [...] Wytoczył mnóstwo nowych kierunków badawczych, które zyskały uznanie wówczas i do dzisiaj są istotne.

- mówił dr Mateusz Szpytma, przypominając sylwetkę prof. Kurtyki.

- To właśnie Janusz Kurtyka był inicjatorem pokazywania „twarzy bezpieki”. W Krakowie, jako pierwszym miejscu, zostały one pokazane, ale drugim miejscem, w którym mogliśmy poznać tych, którzy niszczyli naszą niepodległość, był właśnie Tarnów. Tutaj dzięki niemu poznaliśmy twarze tych strasznych ludzi. Ale również z jego inicjatywy, jako dyrektora oddziału [IPN w Krakowie], rozpoczęto bardzo wiele badań poświęconych podziemi niepodległościowemu także tutaj, w regionie tarnowskim

- podkreślił wiceprezes Instytutu

W ceremonii wzięli udział m.in. wicemarszałek Sejmu prof. Ryszard Terlecki, wiceminister edukacji prof. Włodzimierz Bernacki, wicewojewoda małopolski Ryszard Pagacz, - organizator wydarzenia oraz tarnowski radny Stanisław Klimek. Obecny był także zastępca dyrektora krakowskiego IPN dr Michał Wenklar oraz mieszkańcy Tarnowa.

Janusz Kurtyka urodził się w 1960 r. w Krakowie. Absolwent Wydziału Historyczno-Filozoficznego Uniwersytetu Jagiellońskiego. Ukończył studia doktoranckie w Instytucie Historii PAN, gdzie w 1995 r. obronił rozprawę doktorską z zakresu nauk humanistycznych. W 2000 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego.

W latach 2000–2005 był organizatorem i dyrektorem Oddziału IPN w Krakowie. Od 1979 r. działał w opozycji demokratycznej w Krakowie, był m.in. współzałożycielem Niezależnego Zrzeszenia Studentów w Instytucie Historii UJ i członkiem Komitetu Założycielskiego NZS UJ, wykładowcą podziemnego Chrześcijańskiego Uniwersytetu Robotniczego. Był pracownikiem naukowym w Instytucie Historii PAN (od 1985 r.), członkiem Rady Naukowej Instytutu Historii PAN kadencji 1999–2002 i 2003–2006. W latach 1989–2000 był przewodniczącym Koła NSZZ „Solidarność” krakowskich placówek Instytutu Historii PAN.

Autor ok. 140 publikacji naukowych z zakresu historii Polski średniowiecznej i wczesnonowożytnej oraz historii oporu antykomunistycznego w Polsce po 1944 r., w tym czterech książek: „Generał Leopold Okulicki »Niedźwiadek« 1898–1946”, „Tęczyńscy. Studium z dziejów polskiej elity możnowładczej w średniowieczu”, „Latyfundium tęczyńskie. Dobra i właściciele XIV–XVII w.”, „Odrodzone Królestwo. Monarchia Władysława Łokietka i Kazimierza Wielkiego w świetle nowszych badań”, współautor wielu opracowań zbiorowych. Był współpracownikiem „Polskiego Słownika Biograficznego”, współautorem „Słownika historyczno-geograficznego województwa krakowskiego w średniowieczu”, a od 1994 r. redaktorem naczelnym „Zeszytów Historycznych WiN-u”. Przewodniczył Komitetowi Redakcyjnemu serii „Konspiracja i opór społeczny w Polsce 1944–1956. Słownik biograficzny”, był członkiem redakcji czasopisma naukowego IPN „Aparat Represji w Polsce Ludowej 1944–1989”. Janusz Kurtyka należał m.in. do Polskiego Towarzystwa Historycznego, Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Przemyśle i Polskiego Towarzystwa Heraldycznego.

9 grudnia 2005 r. został wybrany przez Sejm RP na stanowisko Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, 29 grudnia 2005 r. złożył ślubowanie jako Prezes Instytutu.

Laureat Nagrody im. Adama Heymowskiego (1996), II nagrody w Konkursie im. Klemensa Szaniawskiego (1998), Nagrody im. Joachima Lelewela (2000), Nagrody im. Jerzego Łojka (2001). W 2009 r. odznaczony przez Prezydenta Lecha Kaczyńskiego Krzyżem Komandorskim z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski.

Zginął w katastrofie prezydenckiego samolotu pod Smoleńskiem 10 kwietnia 2010 r.

Pośmiertnie odznaczony Krzyżem Wielkim Orderu Odrodzenia Polski. W 2010 roku pośmiertnie uhonorowany nagrodą IPN Kustosz Pamięci Narodowej.

Na zdj. Janusz Kurtyka. Fot. Piotr Życieński (IPN)

► [Więcej o prof. Januszu Kurtyce](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)